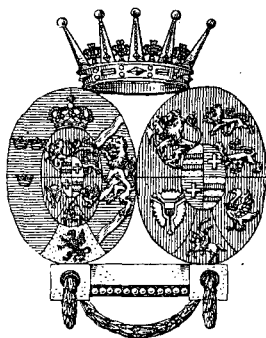

HEDVIG ELISABETH CHARLOTTAS
DAGBOK

ÖFVERSATT OCH UTGIFVEN

AF

CARL CARLSON BONDE

III

1789—1792

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

Innehåll.

Sid.

CLXII. Bref för januari månad 1789:

Den politiska ställningen i Europa, förberedelser till riksdagen, penningbehovet, de hemyändande flottbesättningarnas besvärigheter, partibildningen, politiska stöder, misstankar riktade mot kungen, vänskapen till hertigen, ryktet om oppositionens underhandlingar med kejsarinnan, smädeskrifter, de sammansvurnas arrestering, utnämmandet af landtmarskalk, hertigens begäran om bekräftelse på befälet öfver flottan äfven under fredstid, riksdagsklubbar, samtal mellan kungen och hertigen, förhållandet till främmande makter, samtal mellan kungen och markisinnan du Bois de la Motte, utnämmande af minister i Italien, en uti Frankrike utgifven bok om kriget. . . . .

I.

CLXIII. Bref för februari månad 1789:

Den oroande politiska ställningen i landet, de utnämnda talmännen, riksdagsarbetets början, kungens och talmännens tal vid riksdagens öppnande, misstankar beträffande kungens afsikter, riksdagsklubbar, riksdagsarbetet, frågan om smädeskrifterna, uppträde på riddarhuset, frågan om tacksägelseadress till kungen, förslag till instruktion för sekreta utskottet, intriger och röstvärfning, falska rykten om fredspreliminärer, förslag om Sprengportens uteslutande från riddarhuset, rykte om dalkarlarnes ankomst, adeln önskar särskildt utskott för finansplanens granskning, oro inom affärsvärlden, förhållandet till Preussen, von Borcks hitkomst, landtmarskalkens klagoskrift uppläses på riddarhuset, rykten om hertigarnes förestående häktning, hertigens planer, plenum plenorum den 17, kungen fordrar att ridderskapet och adeln skall framföra ursäkter till landtmarskalken, uppträdet på rikssalen, ridderskapet och adeln aflägsnar sig, kungens tal till de kvarvarande stånden, sammanträdet på riddarhuset, sinnesstämningen i staden, öfverläggningar med hertigen om ställningen, hertig Fredriks oro, kungens öfverläggningar med ombud från de trenne stånden rörande deras privilegier, öfverläggningar mellan hertigarne, baron Wachtmeister lämnar sin befattning såsom guvernör

hos kronprinsen, han efterträdes af grefve Gyldenstolpe, arresteringar af åtskilliga adelsmän, grefve Brahe får befallning att hålla sig på sina rum, afslår anbud att blifva vice landtmarskalk, uttalande af hertigen, order om Anckarsyärds häktning, hertigen får öfverbefälet öfver hufvudstaden, plenum plenorum den 21, uttalande af prinsessan, hertigens tal på rikssalen, förenings- och säkerhetsakten, den undertecknas af borgarståndets och bondeståndets talmän, tillkomsten af hertigens tal, samtal mellan hertigen och hertiginnan, plenum på riddarhuset, akten undertecknas å prästeståndets vägnar af biskop Lindblom, Lilliehorn förordnas till vice landtmarskalk och gör sitt inträde på riddarhuset, oroande rykten, brevväxling mellan hertiginnan och kungen angående tillstånd för grefvinnan von Fersen att få besöka sin man, hertiginnan och prinsessan draga sig tillbaka från umgängeslivet för att visa sitt missnöje, utskottssammanträden och plenum på riddarhuset, förskott från banken, dalkarlarnes ankomst till Drottningholm, kungens yttrande rörande Hastfehr, riddarhussekreterarens och riddarhusfiskalens frigifvande. . . . .

CLXIV. Bref för mars månad 1789:

Sinnesstämningen, tvist mellan kungen och drottningen beträffande kronprinsens uppfostran, Frankrikes underhandlingar, kungen söker inverka på riksdagsarbetet, ridderskapets och adelns förhandlingar, underrättelser om sinnesstämningen i Finland, arbetet inom det sekreta utskottet, de häktade finska officerarnes ankomst, ny talman för bondeståndet, öfverläggning om förenings- och säkerhetsakten på riddarhuset samt om de arresterade ledamöterna, yttrande af baron von Lantingshausen i det sekreta utskottet, plenum på riddarhuset, baron von Lantingshausen förvägras yttra sig, kronprinsens examen, hertiginnan och prinsessan ej inbjudna att närvara, kungen emottager ridderskapets och adelns adress beträffande kriget, stridiga rykten, rubbning i postgången, försök att sätta eld på ryska flottan liggande på Köpenhamns redd, d'Albedyhlls och Benzeltiernas delaktighet däri, en artikel härom i en fransk tidning, kungens afsikt att använda de ryska krigsfångarne i svenska arméen, förhållandet till Preussen, von Borcks uppträdande, missnöje inom de trenne stånden med förenings- och säkerhetsakten, hertigen söker inverka på kungen, herr Cocks uppträdande på riddarhuset och bestraffning, flera medlemmar af ridderskapet och adeln förneka eller återkalla sina namn under landtmarskalkens klagoskrift, en ny smädeskrift, begäran om författarens bestraffning, frågan om rikets gäld, kungen försöker få dalkarlarna till Stockholm, Armfelt låter dem vända om, brevväxlingen mellan kungen och Hastfehr vid krigets början, krigsrättens samman-

träden för att rannsaka beträffande de finska officerarne, Armfelts och andras försvarsskrifter, Hastfehls förhållande till Sprengtporten . . . . . 58.

CLXV. Bref för april månad 1789:

Landtmarskalken undertecknar förenings- och säkerhetsakten, missnöje bland dalkarlarne, kungens inflytande öfver hertigen, förflyttning af fångslade till Drottningholm, stormigt uppträde i bondeståndet, samtal med drottningen, protest på riddarhuset mot landtmarskalkens undertecknande af akten, åtgärder med anledning af smädeskrifter, kungens frikostighet mot löjtnant Almfelts hustru och yttrande om denne, öfverläggning på riddarhuset om rikets gäld och kungens ingripande, samtal mellan kungen och spanske ministern, riksdagsarbetet, bevillningsfrågor, ridderskapet och adeln beslutar vägra emottaga landtmarskalkens porträtt, öfverläggningar inom stånden rörande bevillingen, kungens uppträdande på riddarhuset vid plenum den 27, hertigens förhållande till denna sak, riksdagens avslutande, kungens tal, riksdagsbeslutet, von Borck vid riksdagens avslutande, de fångslades frigifvande, Stierneld och Almfelt kvarhållas i fångelse, Anckarswärds behandling, förhållandet till främmande makter, krigsrättens arbete, rådets delaktighet i skulden för krigets början 83.

CLXVI. Bref för maj månad 1789:

Ordensutmärkelser, förändringar i rådets ställning, inrättande af Högsta domstolen och beredningen, kungörandet af förenings- och säkerhetsakten, svårigheter vid flottans utrustning, uppsättande af ett kosackregemente, förhållandet till Preussen, Pommerns pantsättande, förbindelserna med Frankrike, Danmarks ställning, kungens planer mot Livland, kriget i Finland, krigsrätten, kungens testamente, hertigens plan för flottans rörelser, Armfelts och Anckarswärds befattning med militära angelägenheter . . . . . 113.

CLXVII. Bref för juni månad 1789:

Kungens afresa till Finland, tillförordnad regering, kungens ohöflighet mot hertiginnan, underrättelser från kriget, rykten om den ryska flottans annalkande, karakteristik öfver den tillförordnade regeringens medlemmar, den oroande belägenheten, rykten om amnesti för de häktade officerarne, ryssarnes besättande af Porkala, order om öfverförande af trupper till Finland, subsidier från Turkiet, rykten om främmande hjälp och en engelsk flottas utrustande, säkerhetsaktens öfverlämnande till riddarhusdirektionen, Björnrams förhållande till kungen, krigshändelserna, tillståndet vid flottan, en svensk

fregatts uppbringande nära norska kusten, krigsrättens förhandlingar. . . . . Sid. 121.

CLXVIII. Bref för juli månad 1789:

Misstankar riktade mot hertig Fredrik med anledning af en utaf honom företagen resa, misstankar mot hertiginnan, hemlighetsfullheten rörande krigshändelserna, kungens uppträdande vid arméen, striden vid Uddismalm, krigsrörelserna, brevväxling mellan kungen och prinsen af Nassau rörande en rysk som krigsfånge tagen officers hemsändande, slaget vid Parumnaki, förföljelserna emot general Kaulbars med anledning af dennes reträtt, danskarnes neutralitetsförklaring, förhållandet till främmande makter, sjukligheten i Karlskrona, flottans utlöpande, samtliga truppers återkallande från Stralsund, sjöstriden vid Gottland, Lilliehorn's egendomliga uppförande och ställande inför krigsrätt, misstankar beträffande anledningen till dennes beteende, en af ett svenskt fartyg gjord pris, krigsrättens förhandlingar, ett af hertigen instiftadt ordenstecken. . . . . 135.

CLXIX. Bref för augusti månad 1789:

Kungens förhållande till generalerna, Muncks besök i Karlskrona, krigsrätten rörande Lilliehorn, Toll sändes till Karlskrona och återkallas, Muncks resa till Finland, krigsrörelserna, skärgårdsflottans nederlag vid Svensksund, konungens okunnighet i militära ämnen, rättegången mot Kaulbars, bref från Kaulbars, krigsrörelserna, krigsrätten vid Fredrikshof. . . . . 159.

CLXX. Bref för september månad 1789:

Krigsrörelserna, Högfors' utrymmande, befaradt anfall utaf ryska flottan emot Stockholm, försvarsanstalter, den oroande ställningen, finansväsendet, fredsutsikterna, förluster vid Porkala och Baresund, Muncks resa till Karlskrona och af honom utspridda osanningar, bearbetande af den allmänna meningen, rättegångarna mot Lilliehorn och Kaulbars, öfverste Röök's inflytande, Stedingks ställning, Ehrensvärds hemsändande, befälet öfver skärgårdsflottan, krigsrätten på Fredrikshof. . . . . 172.

CLXXI. Bref för oktober månad 1789:

Ställningen vid Baresund, vilseledande meddelanden, Armfelts angrepp, hertigens förnyade utlöpande med flottan, Muncks anklagelser emot hertigen och amiralitetet och yttrande om kungen, stämningen vid arméen och uti landet, förmodade anledningen till Lilliehorn's förräderi, Ehrensvärds yttrande härom samt om förhållandena vid arméen, kungens förtroende till öfverste Röök, dennes lofprisande af kungen, oenighet

mellan Stedingk och hans officerare, egendomligt emottagande af en parlamentär från prinsen af Nassau, ryssarnes öfvergång af Kymene älf, de dåliga fredsutsikterna och de främmande makternas hållning, de förstörda finanserna, grefve von Rosens återkomst från Turkiet och turkarnes anbud, kungens oro, krigsrätten vid Fredrikshof. . . . . 181.

CLXXII. Bref för november månad 1789:

Munck söker ursäktas Lilliehorn, smädeskrifter, uppträden vid prästmöte i Linköping, uppträde utanför Fredrikshof, kungens hårda karaktär, demonstration emot kungen, Schröderheims minskade inflytande, Ruuths oro öfver den finansiella ställningen, missnöjet inom arméen, kungens väntade återkomst, hertigens återkomst från Karlskrona, tillsättande af en kommission för förberedande af flottans utlöpande nästa år, kungens beteende mot baron Hjerta, förmodade orsaker till Lilliehorn's handlingssätt, bref från kungen till hertigen, kungens misstankar gentemot Bonde, kronprinsens försummade uppfostran, Gyldenstolpes olämplighet som guvernör, bref från prinsen af Nassau till kungen och den förres beriktigande af kungens berättelse om sjöslaget. . . . . 195.

CLXXIII. Bref för december månad 1789:

Kungens återkomst från Finland, sammanträffandet mellan kungen och hertiginnan, kungens besök på teatern, grefve Stenbock förbjudes visa sig på hofvet, förföljelserna emot Stierneld, hertigens förhållande till kungen, Lilliehorn's behandling, kungens lefnadssätt, stormig öfverläggning inför kungen, finansförvaltningen, fredsutsikter, befarad hungersnöd, jul- och nyårsaftonens tillbringande, rannsakingarna med fångarne på Fredrikshof. . . . . 215.

CLXXIV. Bref för januari månad 1790:

Ställningen uti Europa, kungens härsklystnad och ärelystnad, fredsmäkling från England och Preussen, stöld af depéscher, Borcks ställning, kungens förhållande till societeten, hans missnöje med grefvinnan von Lantingshausen, inbjudning till de franska prinsarne att komma till Sverige, förföljelserna mot Bonde och Brelin, förhandlingarna vid krigsrätten på Fredrikshof, dess sammansättning. . . . . 225.

CLXXV. Bref för februari månad 1790:

Förföljelserna mot grefvinnan von Lantingshausen, brevväxling med anledning häraf mellan kungen och hertiginnan, försoning mellan kungen och grefve Fredrik Horn, grefve Bunge vägrar

gå ed på säkerhetsakten men tvingas därtill, missnöjet hos borgerskapet samt för öfrigt i landet med skatter och utskrifningar, fredsmäklingen, Rysslands villkor angifna i en depesch från grefve Nesselrode, krigsrätten på Fredrikshof. . . . . 237.

CLXXVI. Bref för mars månad 1790:

Kungens ställning till sällskapslivet, hans förhållande till von Borck och Schultz, ett yttrande af den sistnämnde, kejsar Josefs frånfälle, möjligheten af fred mellan Ryssland och Porten, en rysk cirkulärnot, ett par fregatters angrepp mot Rogersvik, gissningar rörande målet för kungens resa, dennes afresa och afskedstagande, den tillförordnade regeringen, öfverläggningar mellan kungen och hertigen, vådan af flottrörelser i Finska viken, hertigens förhållande till Bonde, Bondes vägran att gå ed på säkerhetsakten och afskedstagande, hertigens förhållande till hertiginnan, orättvis behandling af en officer. . . . . 254.

CLXXVII. Bref för april månad 1790:

Hertigens afresa till flottan, flottans utrustande, krigsrörelserna i Finland, krigsrätten på Fredrikshof, domarna öfver Kaulbars och Lilliehorn, Englands bemedling. . . . . 265.

CLXXVIII. Bref för maj månad 1790:

Krigsrörelserna i Finland, angreppet mot Walkiala, Stedingks strider, anfallt mot Reval, kungens anfall mot Fredrikshamn, domen öfver de häktade officerarne, ordningarna inom finansväsendet, Fahnehelms sedlar, Stiernelds frigifvande. . . . . 273.

CLXXIX. Bref för juni månad 1790:

Utställning af troféer, tedeum med anledning af segern vid Fredrikshamn, etikettstvister, drottningen utmärker särskildt grefve von Fersen, en gardesofficers rangstrid, krigsrörelserna i Finland, sjöstrider, Sidney Smiths oförsiktiga förfarande, flottans inneslutande, eldsvåda i Karlskrona, de dömda beröfvas sina ordensdekorationer. . . . . 280.

CLXXX. Bref för juli månad 1790:

Det Viborgska gatloppet, segern vid Svensksund, fredsutsikter, uppträden i Stockholm, de Broens arrestering, skogvaktarne uppbådas. . . . . 288.

CLXXXI. Bref för augusti månad 1790:

Den angenäma och lugna vistelsen på Karlberg, kungen inleder underhandlingar om fred utan främmande bemedling, freden

Sid.

ingås i Wärelä, högtidligheter vid utväxlingen af ratifikationerna, orättvis behandling af frikår vid Uleåborg, förföljelser emot baron Kurck, Muncks ogrannlagenhet gentemot hertiginnan och prinsessan vid ett af dem aflagdt besök på Svartsjö, gunstlingarnes inflytande, kungens återkomst till Stockholm, hans emottagande, kungen och drottningen emottaga inbjudningar till Stiernelds och fröken Gyldenstolpes bröllop, rykten om krig med Danmark, den finansiella ställningen, den af kungen fastställda domen öfver de häktade, Klingspor utnämnes till kommenderande general i Finland, rykten om hans egennyttiga handlingssätt såsom generalintendent, ordensutnämningar med anledning af freden, prinsens af Nassau försök att bryta freden. . . . . 296.

CLXXXII. Bref för september månad 1790:

Kungens sinnesstämning vid Hästeskos afrättning, afrättningens verkställande, de öfriga lifdömdas benådning och vidare behandling, försök att få kannedom om ytterligare hemligheter i sammanhang med sammansvärjningen, missnöjet med freden och beroendet af Ryssland, uppviglingen för utspridandet af osanna beskyllningar mot officerarne, orättvisan vid upplösningen af storamiralens regemente, kungens förhållande till societeten och prinsessorna, kungens inställsamhet gentemot borgerskapet, rykten om krig med Danmark och brytning med Ryssland, Klingspors intriger. . . . . 306.

CLXXXIII. Bref för oktober månad 1790:

Kungens karaktär, domen öfver Montgomery och Leijonstedt samt öfriga officerare, hertigens karaktärssvaghet, kungens förhållande till sin syster, offentliga uttryck af kungens erkänsla mot hertigen, utnämning af ny krigs- och ny sjöminister, Ruuth lämnar finansförvaltningen, tillsättandet af en finanskommitté, Håkanssonss ställning inom denna, Munck afgår från alla sina befattningar, assignationerna på krigskassan, förödmjukande behandling af gardet, uppsättande af nya gardesregementen. . . . . 311.

CLXXXIV. Bref för november månad 1790:

Trassel och brevväxling i sammanhang med inflyttningen från Drottningholm, samtal mellan kungen och hertiginnan, förhållandet mellan kungen och drottningen, kungens ställning till sin omgivning och till nationen, kungens bristande religiositet, orättvisor och rättskränkningar, finansernas dåliga skick, förhållandet till främmande makter, ordensutnämningar. 320.

CLXXXV. Bref för december månad 1790:

De slutliga fredsutgåfforna, Armfelt's ryska presenter och upp-trädande som gunstling, Armfelt's förslag att förvärfa Norge och bristande statsmannaegenskaper, hans klena hälsotillstånd, Muncks resplaner, kungens lefnadssätt på Haga, umgängeslif-vets dysterhet, hertiginnans julklopp till kungen, misstankar om förräderi vid Viborgska gatloppet, kungens otacksamhet mot hertigen, kungens missbelåtenhet med en karta öfver utbrytningen från Viborg. . . . . 326.

CLXXXVI. Bref för januari månad 1791:

Sveriges förhållande till främmande makter, den ingångna fredens betydelse och varaktighet, alliansförslag, rykten om krig med Danmark, kungens planer att blanda sig uti Frankrikes inre angelägenheter, ställningen inom Europa, upplopp i Stock-holm, upphörande af räntebetaling å riksgäldskontorets sed-lar, kungens önskan att besöka en picknick på börsen, för-hållandet till grefvinnan von Lantingshausen. . . . . 331.

CLXXXVII. Bref för februari månad 1791:

Upproriska rörelser i Norge, Sidney Smiths delaktighet däri och hans förhållande till kungen, utrustningen af krigsskepp, ifråga-satta allianser, kungens tal vid utdelningen af medaljer åt deltagarne i träffningarna vid Fredrikshamn och vid Svensksund, kungens hårdhet mot de till landsförvisning dömda Montgomery och Leijonstedt. . . . . 336.

CLXXXVIII. Bref för mars månad 1791:

Kungens enskilda lif och sysselsättningar, sällskapslifvets dyster-het, förhoppningar om fredens betryggande, rykten om kun-gens resa till Spaa och planer beträffande Frankrike, neutra-liteten hotad af den engelska flottans väntade ankomst till Östersjön, förhållandet till Preussen, traktatsunderhandlingar med Ryssland, anklagelser och förföljelser mot misstänkta personer. . . . . 342.

CLXXXIX. Bref för april månad 1791:

Fortsatta rustningar, kungens resplaner, hans planer beträffande Frankrike, ett yttrande af kungen rörande Armfelt's ryska subsidier, Armfelt's enväldsmakt, Willebrands afskedstagande på grund af Klingspors vägrade redovisning, förändringar inom den militära förvaltningen, uppträde på en gästgifvar-gård mellan en officer och några bönder, missbelåtenheten med kungens resplaner, prinsessans framställning till kungen om vissa skulders betalande. . . . . 346.

CXC. Bref för maj månad 1791:

Kungen betalar prinsessans skulder och gifver henne ökad underhåll, kungen vägrar betala hertig Fredriks skulder, hertig Fredriks karaktär, planer mot kungens frihet vid fälttågets början, freden med Ryssland och mellan England och Ryssland betryggad, Stackelbergs hitkomst, kungens afresa till Aachen, hans följeslagare, hans planer att anstifta en konrevolution i Frankrike, den tillförordnade regeringen, rustningarnas återkallande, erinringar mot prins Hessensteins förvaltning i Pommern, regeringsmedlemmarnes karaktärssvagheter, Håkanssons inflytande, Muncks missnöje och planer, underhandlingarna med Ryssland, uppresandet af Gustaf Adolfs staty. . . . . 350.

CXCI. Bref för juni månad 1791:

Hertiginnans sommarbostad på Biskopsudden, samtal mellan hertiginnan och Munck, dennes ursäkter för sitt ohöfliga beteende, Muncks intriger till förmån för engelsmännen, kungens planer emot Frankrike. . . . . 358.

CXCII. Bref för juli månad 1791:

Den franska kungafamiljens flykt till Varennes, Fersens medverkan därvid på kungens befallning, de europeiska makternas ställning till Frankrike, de franska prinsarnes underhandlingar, herr de St Priests ankomst till Stockholm, ställningen i Frankrike. . . . . 364.

CXCIII. Bref för augusti månad 1791:

Kungens återkomst, planerna att bispringa kungen af Frankrike, kejsarens ingripande, smädliga uttalanden om kungen i den franska pressen, kungens missbelåtenhet med grefve Stenbock, vistelsen på Drottningholm, krigsryktena, kungens förhållande till sina anhöriga, baron d'Escars ankomst till Stockholm. . . . . 368.

CXCIV. Bref för september månad 1791:

Baron d'Escars ankomst, de franska prinsarnes uppträdande, underhandlingar med Ryssland, baron Taubes karaktär och förhållande till kungen, kungamaktens ställning gentemot folket, de franska angelägenheterna, oron i landet, kungens önskan att afvända uppmärksamheten från de inre förhållandena. . . 374.

CXCV. Bref för oktober månad 1791:

Planerna mot Frankrike, allianstraktaten mellan Sverige och Ryssland, kronprinsens karaktär och hälsotillstånd, grefve Gylden-

stolpes karaktär, förhållandet mellan kungen och hertig Fredrik, kungens donation af Bellevue till hertig Karl, ifrågasatt inköp af Biskopsudden. . . . . 379.

CXCVI. 'Bref för november månad 1791:

Kungens planer, ifrågasatt riksdagskallelse, förhållandena i Frankrike, kungens lefnadsätt och den dåliga umgängestonen, kungens förkärlek för jesuitiska grundsatser, de dåliga finansernas farliga verkningar. . . . . 384.

CXCVII. Bref för december månad 1791:

Den politiska ställningen, riksdagskallelsen, traktaten med Ryssland, presenter med anledning däraf, stämningen i landet, kungens jesuitiska åsikter, jesuiternas ställning, riksdagens förläggande till Gäfle, missbelåtenhet hos borgerskapet, den svenska handelns osäkerhet i Medelhafvet med anledning af krigsförklaringen från Alger, rykten om revolution i Danmark, förbud för officerare att lämna sina regementen utan tillstånd under riksdagen, kungens planer mot banken, planerna mot Frankrike, förhållandena därstädes, förbud att meddela något rörande Frankrike, sällskapslivets dysterhet. . . . . 388.

CXCVIII. Bref för januari månad 1792:

Den politiska ställningen i Europa, införandet af passtväng, säkerhetsåtgärder i Gäfle, landshöfding Cronstedt aflägsnas och Nordin utnämnes till ståthållare i Gäfle, utgången af valen till riksdagen, vid desamma begångna våldsambheter för att få dem gynnsamma för kungen, penningställningen, ett yttrande af kungen till mr d'Escars, kungens fruktan för franska emissarier, Muncks uppträdande och duell, ridderskapets och adelns hänsynsfullhet emot kungen, talmansutnämningarna, upptäckten af falska fahnehilmssedlar, bref från kungen till hertiginnan om förhållandena vid riksdagen, de dömda fredrikshofs fångarnes nuvarande öden. . . . . 394.

CXCIX. Bref för februari månad 1792:

Valen till sekreta utskottet, säkerhetsaktens uppläsande för de ofrälse stånden, riksdagsarbetet, deputation vid kronprinsens examen, olika förslag till finansväsendets ordnande, framställning om anslag till arméen och flottan, bondeståndets behandling, arbetet inom det sekreta utskottet, kungens rådplägning med Friezcky och von Lantingshausen angående utskottets befogenhet, förslag om 'agio på riksgäldssedlarna, Friezckys förslag, kronprinsens närvaro vid öfverläggningarna inom sekreta utskottet, ordensutmärkelser, Friezckys vägran att

emottaga en dylik, öfverläggningarna hos ridderskapet och adeln om bevillningen, hemgift åt kronprinsen, medalj åt greve von Fersen, Ruuths utmärkta uppträdande, kungens omkostnader för att vinna röster, hans hot mot ridderskapet och adeln, Almfelts frigifvande och förvisning till Stralsund, införandet af säkerhetsakten i riksdagsbeslutet afstyres af Ruuth och riksdrotset, hot mot Håkansson, Ruuth utnämnes till greve, ridderskapets och adelns tacksägelse till borger-skapet i Gäfve, kungens förhållande till greve Brahe, partierna inom ridderskapet och adeln, uppträde mellan Wallen-creutz och greve Taube. . . . . 404.

CC. Bref för mars månad 1792:

Varningar rörande sammansvärjningen, anonyma varningsbref, maskeradbalen och mordet på kungen, hertiginnans besök hos kungen, dennes yttrande till henne, upptäckten af mördarne, uppvaktningar hos kungen, kungens misstankar mot Ribbing, tillförordnad regering, Lilliehorns beteende, häktnin-gar, uppgörandet af planen för mordet, Bielkes själfmord och bekännelse för Lehnberg, allmänhetens deltagande, kungens oro för hertigens lif, tillståndets försämring, Dahlbergs besök, kungens sista regeringsbestyr och kommunion, kungens död, allmänna sinnesstämningen, drottningens mottagande af un-derrättelsen om kungens död, den nye konungens hyllning, kungens testamente, befarade oroligheter, skildring af Gustaf III:s karaktär, orsakerna till sammansvärjningen, jakobinernas hotelser mot konungarne och delaktighet i mordet, kungens aningar beträffande mars månad; truppernas hyllning af den unge kungen, dennes sinnesstämning, drottningens besynner-liga uppförande, Pechlins deltagande i sammansvärjningen, revolutionsplanerna och dessas förberedande, misslyckade planer att verkställa mordet vid Haga och på den dramatiska teatern, orsakerna till revolutionens strandande, upplopp vid greve Horns arrestering, Lilliehorns uppförande och varnings-bref, utfärdandet af kungörelsen om agiot. . . . . 426.

CCI. Bref för april månad 1792:

Hertiginnans personliga förhållanden och hennes sanningskärlek, Gustaf III:s beroende af vissa rådgifvare, den nuvarande ställningens kraf, Gustaf III:s försummande af de inre ange-lägenheterna och ärelystnad att få blanda sig i den yttre politiken, planer på intervention i hollandhertigens förvaltning, lugnets återvändande, de falska fahnehjelmarna och misstankarna mot Munck, hans landsflykt, olyckliga auspicer för den unge konungen, Gustaf III:s »lit de parade» och bi-sättning, ogrundadt rykte om stämplingar mot hertigens lif,

Gustaf III:s ringa kvarlåtenskap och förmodade dolda tillgångar, Gustaf III:s papper testamenterade till Uppsala akademi, hans planer på inrättandet af ett parlament, Sveriges goda förhållande till Ryssland, rättegången mot Anckarström, hans dom och afrättning, Armfelts beteende vid domens utförande, Anckarströms sinnesförfattning, uttalande om brottets gräslighet, Armfelts och hans anhängares intriger, hertigens förtroende till Taube och dennes planer mot Frankrike, Reuterholms efterlängtade och af somliga fruktade återkomst, hertigens goda föresatser, den unge konungens goda anlag, änkedrottningens besynnerliga uppträdande och nya hof, etikettsfrågor vid hofvet, hertigens stränghet mot grefvinnan von Lantingshausen och stallmästaren Bruce, misstankar att planerna mot kungens lif leda sitt ursprung från Frankrike, upplysningar rörande sammansvärjningen och de däri inblandades delaktighet, Horns och Ribbings blifvande öde, deputationer från länen. . . . . 452.

CCII. Bref för maj månad 1792:

Hertigens regering, Armfelts missnöje med afskaffandet af hans adjutanter och det honom fråntagna befälet öfver det svarta och det hvita gardet, böndagarnas förläggande till lördag, hertigens förtroende till Taube, hertigens behandling af de afskedstagande officerarne, utnämningar inom arméén och hofvet, kungens sinnesförfattning och hälsotillstånd, Gyldenstolpes olämplighet som guvernör, hans utnämning till excellens, Muncks afresa och besynnerliga uppträdande, Damas hitkomst, Verninac de St Maurs bebådade och fruktade utnämning såsom Frankrikes representant, Taubes intriger mot Staël, Staëls karaktär och hans underhandlingar om polska kronan för hertigens räkning, vådorna af ett krig i Frankrike, svårigheter för Sveriges handel i Medelhafvet, finansernas dåliga skick, främmande makters förhållande till Frankrike, utfärdadt och återkalladt förbud för den trefärgade flaggan att visa sig i hamnarna, Tolls ställning och återkomst till Stockholm, salig kungens planer på förändringar i regeringsformen, Schröderheims uttalande om salig kungens utmärkta begåfning, inrättandet af en kadettskola, domen öfver de sammansvurna, polismästaren Lillienparres försök att rädda Ribbing, riksdrotsets uttalande om domen, kungens begrafning, Schröderheims äreminne, tillåtelse för greve Stenbock och grefvinnan von Lantingshausen att få återkomma till hofvet. . . . . 479.

CCIII. Bref för juni månad 1792:

Karaktärsskildringar af riksdrotset greve Wachmeister, justitiekanslern Låstbom, baron Armfelt, underståthållaren Ahlman,

Sid.

bröderna Nordin, herr Håkansson, polismästaren Lillienparre, greve Ruuth och baron Taube, misstankar rörande kungens efterlämnade förmögenhet, Tolls karaktär, statssekreterarnes egenskaper, greve Scheffers grundsatser, intriger för planerna mot Frankrike, kungens lynne, en ung greve Taubes dåliga inflytande öfver honom, dennes aflägsnande. . . . . 494.

CCIV. Bref för juli månad 1792:

Taubes afsked, Reuterholms återkomst, hans utnämning till president, riksrådet Fredrik Sparres utnämning till rikskansler och von Engeströms till hofkansler, Reuterholms förhållande till Staël, hertigens förtroende till Reuterholm, folksamlingar föranledda af rättegången mot de sammansvurna, Armfelts permissionsansökan, Armfelts försök att ställa sig in hos den unge kungen, Nordinarnes och Ahlmans aflägsnande, Lillienparres fiendskap till Armfelt, Anckarströms liks bortstjälände, Armfelts afresa, utnämning af survivancierer, utmärkelser åt officerare vid borgerskapet, faran af hatet mellan de olika stånden, kungens hälsotillstånd, försvinnandet af salig kungens tillgångar, Rysslands försök att förmå hertigen att ingripa mot Frankrike, Anjalamännens benådning, hertigens förhållande till salig kungens gunstlingar, Armfelts uppträdande i Stralsund, anbud från nationalförsamlingen om afträädande af ön St Eustache, den ryske ambassadören Stackelbergs uppträdande. . . . . 502.

CCV. Bref för augusti månad 1792:

Hertigens mildhet emot brottslingarne, salig kungens föregifna önskan beträffande benådningen, presidenten Kurcks förordnande, förfalskning af protokollerna, uppviglingen af folket, hertigens förklaring inför rådet, förmildringen af straffen, folkmassans lugnande, det allmänna intrycket af benådningen, den unge kungens tillfredsställelse därmed, hans goda egenskaper, presidenten von Klinckowströms afslöjanden utaf missbruk i Pommern, bedrägliga affärstransaktioner vid ett husköp i Stockholm, indragning af det missbrukade anslaget till lapparnes omvändelse, Reuterholms goda inflytande, Låstboms aflägsnande, Schröderheims utnämning till landshöfding, Håkanssons och Wallquists aflägsnande, förordning rörande tryckfriheten, afskaffande af bruket att falla på knä vid böneskrifters aflämnande, Stackelbergs intriger. . . . . 512.

CCVI. Bref för september månad 1792:

Lagerbrings utnämning till landshöfding, Armfelts afsked och utnämning till minister i Italien, Modées utnämning till öfverståthållare, Ruuths befordran till guvernör i Pommern, ålägg-

gande för Ruuth att redovisa för sin förvaltning af finanserna, förordningen mot öfverflöd, förordning rörande predikosättet, det franska sändebudets afresa, de jakobinska lärornas spridning inom landet, ställningen i Frankrike, läkar-konsultation rörande kungens hälsotillstånd, hertiginnans förhoppningar att blifva moder. . . . . 521.

CCVII. Bref för oktober månad 1792:

Tolls utnämning till minister i Polen, Cronstedts aflägsnande, Låstboms bedrägliga förfarande vid tillsättandet af en tullinspektorsbefattning, hertigens allmänna audienser, Manderfelt's förhållande till ligan, bildandet af en jakobinklubb i Stockholm, freden mellan Sverige och Alger, faran af inblandning i Rysslands krig, hertigens förhållande till Magdalena Rudensköld, hertiginnans missfall, Ruuths redovisning inför finanskommittéen. . . . . 527.

CCVIII. Bref för november månad 1792:

Invigningen af kadettskolan vid Karlberg, förordning angående betalning för kungsskjuts, missnöje med öfverflödsförordningen och hertigens ringa sparsamhet, missbelåtenhet med uniformsförändringar, inkallandet af krigsbefälet, militära måls öfverlämnande till högsta domstolen, krigsbefälets tacksägelser med anledning häraf, Klingspors och von Platens missnöje, för hertigen kränkande rykten, missbruk af tryckfriheten, finansernas dåliga skick, inrättandet af klubbar, anläggande af silsalteri, de oroliga tiderna. . . . . 535.

CCIX. Bref för december månad 1792:

Tvistigheter vid krigsbefälets sammanträden, prästen Widéns arrestering för smädligt skriftsätt, biskoparne Wallquists och Lindbloms förmodade delaktighet i dennes brottslighet, de forna spionernas missnöje öfver utblifvet understöd, faran af tryckfrihetens utvidgande, Thorilds häktning för majestätsbrott, upplopp med anledning häraf, inskränkningar i tryckfriheten, kungörelse beträffande hertigens afsikter, ryske ambassadörens inblandning i de inre tvisterna och hans förhållande till en af Westman bildad klubb, stormiga uppträden på teatrarna, hertigens testamente. . . . . 539.

Anmärkingar och senare tillägg egenhändigt gjorda af hertiginnan. . . . . 547.

Personregister. . . . . 564.

E. A. under en not angifver, att originalhandlingen förvaras i Ericsbergs arkiv.